

mun. Chișinău, str. Mihai Sadoveanu, 24/1,
Republica Moldova
MD-2044, tel. (+373 22) 34 26 20,
tel./fax (+373 22) 44 10 90, e-mail: jci@justice.md

mun. Chisinau, Mihai Sadoveanu 24/1 street,
Republic of Moldova
MD-2044, tel. (+373 22) 34 26 20,
tel./fax (+373 22) 44 10 90, e-mail: jci@justice.md

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
Dosar nr. 2-2766/2017
Data 06.07.2018
leștea " 20

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Vă expediază pentru examinare sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în privința art. 13 alin. (1), lit. b) din Codul electoral al Republicii Moldova, prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1), lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova, de către reprezentantul reclamantului Avdeev Valentina, avocatul Cebanaș Alexandru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina, intervenient accesoriu Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea discriminării pe criteriu de dezabilitate.

Anexă:

1. sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, prezentată în conformitate cu art. 135 alin. (1), lit. a) și lit. g) din Constituția Republicii Moldova pe – 11 file;
2. copia încheierii nr. 2-2766/17 din 02.07.2018 pe – 05 file.

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana)

Gandrabur Marcel

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
INTRARE NR. 1058
17 07 20 18

ÎNCHEIERE

02 iulie 2018

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul

- Gandrabur Marcel

Grefier

- Repeșco Veronica

examinând în ședință de judecată publică, cererile înaintate de reprezentantul reclamantului Avdeev Valentina, avocatul Cebanaș Alexandru și reprezentantul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova, Russu Dmitri cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina, intervenient accesoriu Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea discriminării pe criteriu de dizabilitate,

a c o n s t a t a t:

La data de 19 octombrie 2017 Avdeev Valentina prin intermediul reprezentantului său, avocatul Cebanaș Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova solicitând constatarea discriminării în exercitarea dreptului la vot la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 pe criteriu de dizabilitate și aplicarea directă a prevederilor Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

În motivarea acțiunii a menționat că, în cadrul alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016, 93 de rezidenți ai internatului psihoneurologic Bădiceni raionul Soroca și-au exprimat dorința de a-și exercita dreptul la vot. La prezentarea de către rezidenți a actului de identitate către membrul biroului electoral al secției de votare, după introducerea codului personal, în baza de date, sistemul a arătat că 87 de persoane au statut special și prin urmare nu li s-a permis exercitarea dreptului la vot. După examinarea dosarelor personale ale acestor 87 de persoane rezidenți ai Internatului s-a constatat că nici unul din ei nu este declarat incapabil printr-o hotărâre de judecată.

Relevă că, faptul încălcării dreptului la vot al persoanelor declarate incapabile și a celor capabile cu dizabilități mintale ai IP s. Bădiceni a fost constatat și prin raportul privind monitorizarea respectării drepturilor electorale în instituțiile psihiatrice și

psihoneurologice din RM alegeri prezidențiale din 30 octombrie 2016 și din 1 noiembrie 2016. Astfel conform acestui raport din numărul total de 431 de persoane plasate în IP Bădiceni, 169 sunt lipsiți de capacitate de exercițiu prin hotărâre judecătorească definitivă. Astfel rezultă că 262 persoane conform legislației aveau dreptul la vot. Cu toate acestea în cadrul alegerilor din turul I administrația Internatului anticipat a verificat listele electorale care includea 135 rezidenți și a constatat că doar 42 dintre ei nu sunt declarați incapabili. În acesta după verificarea dosarelor personale au fost operate rectificări prin înlocuirea și completarea listelor cu alți beneficiari care nu sunt lipsiți de capacitate de exercițiu.

Consideră că circumstanțele expuse ridică un șir de îngrijorări cu privire la asigurarea efectivă a dreptului la vot pentru rezidenții internatelor, și anume: listele electorale nu reflectă numărul real al persoanelor plasate în IP, în datele Registrului de stat al alegătorului s-au strecurat date eronate despre persoanele declarate incapabile, există bănuială rezonabilă precum că la votarea cu urna mobilă codul personal nu este suprapus cu RSA și ca urmare nu se exclud impedimentele de a vota pentru persoanele declarate incapabile.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 26 decembrie 2017 s-a strămutat cauza dedusă judecării conform competenței la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018 s-a admis recursul declarat de Avdeev Valentina, s-a casat încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 26 decembrie 2017 cu remiterea cauzei spre examinare în fond în aceeași instanță.

Prin încheierea protocolară din 15 mai 2018 s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului - Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului, avocatul Cebanaș Alexandru a înaintat cerere în temeiul căreia a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În motivarea acesteia a invocat că, la caz, sunt întrunite condițiile de ridicare a excepției de neconstituționalitate și anume: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova - art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral al Republicii Moldova, excepția este ridicată de subiectul abilitat de lege cu acest drept, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

În ședința de judecată reprezentantul intervenientului accesoriu - Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, Russu Dmitri la fel a înaintat cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, iar în motivarea acesteia a reiterat poziția reprezentantului reclamantului.

În ședința de judecată reprezentantul Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, Nastas Ruslan a pledat pentru respingerea cererii respective or, din momentul intrării în vigoare a modificărilor introduse prin Legea nr. 66 din 13 aprilie

2017, în lipsa instituției declarării incapacității, prevederile art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral a Republicii Moldova au devenit caduce, iar o eventuală hotărâre a Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității articolului vizat nu va schimba raporturile juridice, norma pre citată nefiind aplicabilă și în lipsa actului jurisdicției constituționale.

În ședința de judecată intervenientul accesoriu – Ministerul Justiției al Republicii Moldova fiind citat legal nu s-a prezentat.

Audiind participanții prezenți la proces, examinând argumentele ce vizează ridicarea excepției de neconstituționalitate și raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale a Republicii Moldova din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În concordanță cu art. 55 din Codul de procedură civilă, se consideră participanți la proces: părțile, intervenienții, procurorul, petiționarii, persoanele care, în

conformitate cu art.7 alin.(2), art.73 și 74, sânt împuternicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane sau care intervin în proces pentru a depune concluzii în apărarea drepturilor unor alte persoane, precum și persoanele interesate în cauzele privind aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie și în cauzele cu procedură specială.

În conformitate cu art. 56 din Codul de procedură civilă, participanții la proces sânt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în debaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă.

Participanții la proces se bucură de drepturi procesuale egale și au obligații procesuale egale, cu unele excepții stabilite de lege în dependență de poziția pe care o ocupă în proces.

Participanții la proces sânt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Conform art. 59 alin. (1) din Codul de procedură civilă, parte în proces (reclamant sau pârât) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

În corespundere cu art. 67 alin. (1) și art. 68 din Codul de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât pînă la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

Intervenientul accesoriu are drepturile și obligațiile procedurale ale părții căreia i se alătură, cu excepția dreptului de a modifica temeiul și obiectul acțiunii, de a majora sau reduce cuantumul pretențiilor din acțiune, precum și de a renunța la acțiune, de a recunoaște acțiunea sau de a încheia tranzacție, de a înainta acțiune reconvențională sau de a cere executarea silită a hotărârii, încheierii sau deciziei judecătorești.

Luând în considerare faptul că, în conformitate cu dispozițiile legale abordate supra, intervenientul accesoriu nu este parte în sensul art. 59 din Codul de procedură civilă și având în vedere rigorile art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată va respinge cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova prin intermediul reprezentantului său, Russu Dmitri, ca fiind depusă de o persoană care nu dispune de acest drept.

Cu referire la cererea de ridicare excepției de neconstituționalitate formulată de reprezentantul reclamantului, instanța de judecată reține că în temeiul acțiunii deduse

judecății s-a solicitat constatarea discriminării în exercitarea dreptului la vot la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 pe criteriu de dizabilitate și aplicarea directă a prevederilor Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului, avocatul Cebanaș Alexandru a înaintat cerere în temeiul căreia a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate pe marginea art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral al Republicii Moldova.

În această ordine de idei, instanța de judecată atestă că cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate enunțată anterior, întrunește exigențele legale și urmează a fi admisă or, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către subiectul abilitat de lege cu acest drept, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

În lumina celor menționate supra și în conformitate cu art. 12¹, art. art. 269-270 din Codul de procedură civilă a Republicii Moldova, instanța de judecată

d i s p u n e:

Se respinge cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de intervenientul accesoriu - Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, ca fiind depusă de o persoană care nu dispune de acest drept.

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de reprezentantul reclamantului Avdeev Valentina, avocatul Cebanaș Alexandru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina, intervenient accesoriu Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea discriminării pe criteriu de dizabilitate

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral al Republicii Moldova.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere, sesizarea reprezentantului reclamantului Avdeev Valentina, avocatul Cebanaș Alexandru, copia cererii de chemare în judecată, actele anexate și copia procesului-verbal al ședinței de judecată

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

**Președintele ședinței,
Judecătorul**

Copia corespunde originalului, judecătorește

Gandrabur Marcel

Gandrabur Marcel

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire: Avdeev

2. Prenume: Valentina

3. Funcția

4. Adresa Internatul Psihoneurologic s. Bădiceni, r-nul Soroca

5. Tel./fax .+373 22 838408

6. Numele și prenumele reprezentantului* Alexandru Cebanas

7. Ocupația reprezentantului avocat, C.A. Alexandru Cebanaș, consultant Program Monitorizare IDOM

8. Adresa reprezentantului str. Miron Costin 17/3, ap. 47, mun. Chișinău

9. Tel. +373 79911215

10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea Partea a II-a a Notiței Explicative)

12.

Obiectul prezentei sesizări, îl constituie ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 13, alin. 1 lit. b) Cod electoral al Republicii Moldova – Restricții.

Aceste prevederi, sună în felul următor:

(1) lit. b) (1) Nu au dreptul de a alege persoanele:

b) care sînt recunoscute incapabile prin hotărîre definitivă a instanței de judecată. Despre existența unor astfel de cazuri, Ministerul Justiției informează primarul, iar după implementarea Registrului de stat al alegătorilor – Comisia Electorală Centrală.;

În viziunea subsemnatului, autor al sesizării, această normă, după cum este descrisă în art. 13, alin. 1 lit. b) Cod electoral al Republicii Moldova, nu ia în considerație o serie de principii cu valență constituțională, care contravin prevederilor art. 4 alin. (2) din Constituția RM coroborat cu art. 29 și art. 12 din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

(A se vedea Partea a III-a a Notiței Explicative)

13.

- 5 -

13.1 Pe rolul Judecătoriei Chișinău (Sediul Ciocana), se află pe rol cauza civilă nr. 12-2-72750-30102017 intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Avdeev Valentina împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenient accesoriu Ministerul Justiției RM privind constatarea discriminării directe în exercitarea dreptului la vot la alegerile prezidențiale din 30.10.2016 a persoanelor declarate incapabile pe criteriu de dizabilitate. La baza cererii de chemare în judecată este invocată norma prevăzută la art. 13 alin. (2) lit. b) Cod electoral care îngreuează dreptul la vot al persoanelor declarate incapabile.

Asigurarea apărării acestuia este făcută de avocatul, Cebanaș Alexandru, avocat din cadrul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova.

Menționăm faptul că norma prevăzută la art. 13 alin. (1) lit. b) Codul electoral, vine în contradicție cu prevederile 29 lit. a) și art. 12 alin. (1) și (2) al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități care prevede:

Articolul 29 – Participarea la viața politică și publică

Statele Părți vor garanta persoanelor cu dizabilități drepturi politice și posibilitatea de a beneficia de acestea, în condiții de egalitate cu alții, și se angajează: a) Să se asigure că persoanele cu dizabilități pot participa efectiv și deplin la viața politică și publică, în condiții de egalitate cu ceilalți, în mod direct sau prin reprezentanți liber aleși, precum și dreptul și oportunitatea de a vota și de a fi alese.

Art. 12 alin. 1) și 2) al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități prevede că:

“1. Statele Participante reafirmă că persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute oriunde ca persoane cu drepturi în fața legii.

2. Statele Participante recunosc că persoanele cu dizabilități beneficiază de capacitate juridică egală ca și alte persoane în toate aspectele vieții.”

Astfel, conform art. 4 alin. (2) al Constituției RM prevede:

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a IV-a a Notiței
Explicative)

14

În viziunea autorului sesizării, art. 13 alin. (1) lit. b) Codul electoral al Republicii Moldova, contravine mai multor articole din Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități și din Constituția Republicii Moldova, după cum urmează:

14.1 Norma prevăzută la art. 13 alin. (1) lit. b) Codul electoral, vine în contradicție cu prevederile dispozițiilor art. 1, alin. 3 din Legea Supremă, care spune că: „Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

14.2 Menționăm faptul că norma prevăzută la art. 13 alin. (1) lit. b) Codul electoral, vine în contradicție cu prevederile art. 29 lit. a) și art. 12 alin. (1) și (2) al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități care prevede:

Articolul 29 – Participarea la viața politică și publică

Statele Părți vor garanta persoanelor cu dizabilități drepturi politice și posibilitatea de a beneficia de acestea, în condiții de egalitate cu alții, și se angajează: a) Să se asigure că persoanele cu dizabilități pot participa efectiv și deplin la viața politică și publică, în condiții de egalitate cu ceilalți, în mod direct sau prin reprezentanți liber aleși, precum și dreptul și oportunitatea de a vota și de a fi alese.

14.2 Norma prevăzută la art. 13 alin. (1) lit. b) Cod electoral al RM contravine și **art. 12 alin. 1) și 2) al Convenției** privind drepturile persoanelor cu dizabilități prevede că:

“1. Statele Participante reafirmă că persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute oriunde ca persoane cu drepturi în fața legii.

2. Statele Participante recunosc că persoanele cu dizabilități beneficiază de capacitate juridică egală ca și alte persoane în toate aspectele vieții.”

14.3 Astfel, conform art. 4 alin. (2) al Constituției RM prevede:

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În cele ce urmează, ne vom expune asupra argumentelor sesizării.

14.4 Dreptul la capacitate juridică este, potrivit articolului 12 al CDPD și Comentariului General nr. 1 al Comitetului CDPD, un construct juridic care recunoaște persoanele ca titulari de drepturi, ca persoane în fața legii și care le permite acestora să își exercite drepturile prin luarea de decizii cu caracter obligatoriu și care trebuie respectate. Capacitate juridică trebuie să se manifeste în toate domeniile vieții, de la luarea deciziilor de zi cu zi (cum ar fi încheierea de contracte de vânzare cumpărare sau de vindere de bunuri și produse de bază), până la luarea de decizii cu privire la relații personale (căsătorie, relații sexuale și decizii cu privire la reproducere), carieră (educație și posibilitatea de a încheia contracte de muncă sau contracte cu caracter comercial), sănătate (consimțământ sau refuz de a primi tratament medical), participarea la procesele politice (vot, candidarea la alegeri) și o multitudine de alte decizii mai mult sau mai puțin semnificative. O altă manifestare a capacității juridice trebuie să fie și dreptul de a avea acces la justiție, a cărui componentă-cheie este dreptul de a avea acces la remedii pentru încălcarea de drepturi, inclusiv atunci când vine vorba despre dreptul de a alege unde și cu cine să trăim (articolul 19, CDPD). Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului descrie capacitatea juridică drept concept care merge dincolo de luarea de decizii: „este vorba despre ce înseamnă să fii om”.

14.5 Menționăm aceasta deoarece art. 4 alin. (1) al Constituției RM prevede că: **Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.**

Legiuitorul a prevăzut și situația când există neconcordanțe între actele naționale referitor la drepturile fundamentale și a reglementat-o în art. 4 alin. (2) al Constituției RM care prevede că: **Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.**

14.6 Aici menționăm faptul că Republica Moldova prin Legea nr. 166 din 09.07.2010 a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Publicată la 23.07.2010 în Monitorul Oficial Nr. 126-128, art Nr : 428

Art. 1. al acestei Legi prevede că: **Se ratifică Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York la 13 decembrie 2006 și semnată de Republica Moldova la 30 martie 2007.**

Art. 2. al acestei Legi prevede că: **Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor convenției menționate.**

Astfel, din 30.03.2007 de când a fost publicată această Lege Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități a devenit obligatorie pentru Republica Moldova Guvernul asumându-și de atunci obligația de a întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor convenției menționate.

Aici menționăm că în situația reclamantului nu a fost respectate prevederile art. 12 al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități care prevede că:

1. Statele Părți reafirmă că persoanele cu dizabilități au dreptul la recunoașterea, oriunde s-ar afla, a capacității lor juridice.

2. Statele Părți vor recunoaște faptul că persoanele cu dizabilități se bucură de capacitate juridică în condiții de egalitate cu ceilalți, în toate domeniile vieții.

3. Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la sprijinul de care ar putea avea nevoie în exercitarea capacității lor juridice.

14.7 Voința și preferințele persoanelor trebuie să fie respectate și acestora trebuie să li se permită să își exercite consimțământul liber și în cunoștință de cauză, inclusiv în ceea ce privește instituționalizarea. Statele trebuie să ia măsuri deliberate, bine planificate spre realizarea drepturilor prevăzute la articolul 12, cu consultare și participarea activă a persoanelor cu dizabilități. Unele astfel de măsuri sunt prevăzute explicit în Comentariul General Nr. 1 al Comitetului CDPD, care la paragraful 50 include o listă a acestora. Statele trebuie să recunoască persoanele cu dizabilități ca persoane care există în fața legii, în condiții de egalitate cu ceilalți. Statele trebuie să se abțină de a lua orice acțiune care privează persoanele cu dizabilități de dreptul la egalitate în fața legii și trebuie să ia măsuri pentru a preveni actorii non-statali și din domeniul privat de la interferarea cu posibilitatea persoanelor cu dizabilități de a se bucura de dreptul lor la capacitate juridică. Acestea trebuie să „examineze holistic toate domeniile de drept pentru a se asigura că dreptul persoanelor cu dizabilități la capacitate juridică nu este restricționat în mod diferit față de ceilalți” și să elimine regimurile în care se substituie persoana care ia decizii, precum regimul de tutelă și „toate practicile care au scopul sau efectul de a încălca articolul 12.

14.8 Recomandarea Rec(2004)10 din 22 septembrie 2004

Articolul 4 – Drepturi civile și politice

1. Persoanele care suferă de o deficiență mentală trebuie să aibă dreptul de a-și exercita toate drepturile civile și politice.

2. Orice restricții asupra exercitării acestor drepturi trebuie să fie în conformitate cu dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și nu trebuie să se bazeze doar pe faptul că o persoană suferă de o deficiență mentală.

14.9 Recomandarea R(99)4 din 23 februarie 1999

Republica Moldova, la rândul său și-a asumat obligația să asigure persoanelor cu dizabilități participarea efectivă și deplină la viața politică și publică, în condiții de egalitate cu ceilalți, în mod direct sau prin reprezentanți liber aleși, precum și dreptul și oportunitatea de a vota și de a fi alese, conform Articolul 29 din CDPD. Este important să precizăm că **în 2014, Comitetul ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, care este unicul organ abilitat cu dreptul de a interpreta oficial CDPD, a eliminat interpretările restrictive admisibile de alte instrumente internaționale. În acest sens, în pct. 49 din Comentariul General nr. 1, a reiterat că „Statele Părți au obligația de a proteja și promova dreptul persoanelor cu dizabilități pentru a obține sprijin în procesul de votare prin vot secret, și să participe la toate alegerile și referendumurile fără nici un fel de discriminare”.**

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

(A se vedea capitolul V al Notiței Explicative)

15.

Solicităm Înaltei Curți să declare neconstituționale prevederile art. 13 alin. (1), lit. b) Codul electoral al Republicii Moldova aprobat prin Legea nr. Nr. 1381 din 21.11.1997, Publicat : 08.12.1997 în Monitorul Oficial Nr. 81 art Nr: 667, Data intrării în vigoare : 08.12.1997 care sună în felul următor: 1) lit. b) (1) Nu au dreptul de a alege persoanele:

b) care sînt recunoscute incapabile prin hotărîre definitivă a instanței de judecată. Despre existența unor astfel de cazuri, Ministerul Justiției informează primarul, iar după implementarea Registrului de stat al alegătorilor – Comisia Electorală Centrală.;

Considerăm că în lumina celor expuse anterior, aceste prevederi sunt contrare dispozițiilor art. 12 alin. 1) și 2) și art. 29 lit. a) al Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități iar conform dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 4 alin. (2) din Legea Supremă a țării suprioritate: (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea capitolul VI din Notița Explicativă)

16.

Pretindem că prin eventuala declarare a neconstituționalității art. 13 alin. (1), lit. b) Codul electoral al Republicii Moldova aprobat prin Legea nr. Nr. 1381 din 21.11.1997, Publicat: 08.12.1997 în Monitorul Oficial Nr. 81, art. Nr. 667, data intrării în vigoare: 08.12.1997, se vor înlătura restricțiile ilegale în exercitarea dreptului la vot al persoanelor cu dizabilități declarate incapabile și celor asociate cu persoanele declarate incapabile.

16. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

Articolul 1 Scop

Scopul prezentei Convenții este de a promova, **proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități** și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă.

Persoanele cu **dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere.**

Articolul 12 Recunoașterea egală în fața legii

1. Statele părți **reafirmă că persoanele cu dizabilitate au dreptul la recunoașterea, oriunde s-ar afla, a capacității lor juridice.**

2. Statele părți vor recunoaște **faptul că persoanele cu dizabilitate se bucură de capacitate juridică în condiții de egalitate cu ceilalți, în toate domeniile vieții. [...]**

Articolul 29 Participarea la viața politică și publică

Statele Părți vor garanta persoanelor cu dizabilități drepturi politice și posibilitatea de a beneficia de acestea, în condiții de egalitate cu alții, și se angajează: **(a) Să se asigure că persoanele cu dizabilități pot participa efectiv și deplin la viața politică și publică, în condiții de egalitate cu ceilalți, în mod direct sau prin reprezentanți liber aleși, precum și dreptul și oportunitatea de a vota [...]**

Comentariul General nr. 1 din 2014 a Comitetului ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități

Pct. 49

Refuzul sau restricționarea capacității juridice a fost folosit pentru a nega participarea politică, în special dreptul de vot, la anumite persoane cu dizabilități. Pentru a realiza pe deplin recunoașterea egală a capacității juridice în toate aspectele vieții, este important să recunoaștem capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități în viața publică și politică (articolul 29). Aceasta înseamnă că abilitatea unei persoane de a lua decizii nu poate justifica excluderea persoanelor cu dizabilitate de la exercitarea drepturilor lor politice, inclusiv dreptul de a vota [...].

Statele Părți au obligația de a proteja și promova dreptul persoanelor cu dizabilități pentru a obține sprijin în procesul de votare prin vot secret, și să participe la toate alegerile și referendumurile fără nici un fel de discriminare. [...]

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

1. copia deverita a mandatului avocatului nr. _____ din 18.09.2017 pe numele lui Avdeev Valentina

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

(A se vedea capitolul VIII al Notîei Explicative)

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul municipiul Chișinău.

Data 15.05.2018.

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, overlapping letters.

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)